

NORGES HØYESTERETT

Den 3. september 2004 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2004-01454-A, (sak nr. 2004/909), straffesak, anke,

A

(advokat Morten Kjensli)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Olav Helge Thue)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Støle**: Saken gjelder utmåling av straff for grovt utbytteheleri ved narkotikaforbrytelse, jf. straffeloven § 317 første og tredje ledd.
- (2) Borgarting lagmannsrett avsa 14. mai 2004 dom som for A hadde slik domsslutning:

”A, født 00.00.1963, dømmes for overtredelse av straffeloven § 317 første og tredje ledd til fengsel i 3 – tre – år. Til fradrag i straffen går 80 – åtti – dager for utholdt varetektsfengsel.

A dømmes videre til å tåle inndragning av kroner 60.000 – sekstitusen –, jf straffeloven § 34.”
- (3) A hadde inngitt fullstendig anke over Halden tingretts dom 18. juni 2003. Tingretten hadde kommet til samme resultat som lagmannsretten både når det gjelder skyldspørsmålet og straffutmålingen, samt den delen av inndragningen som av domfelte ble brakt videre til lagmannsretten. Beløpet på 60 000 kroner var godtgjørelse som A hadde mottatt for sin helerivirksomhet. Inndragning av et beløp på 518 900 kroner i medhold av straffeloven § 35, var ikke omfattet av anken.
- (4) Domfelte har anket til Høyesterett over straffutmålingen.
- (5) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.*
- (6) A ble i lagmannsretten funnet skyldig i å ha transportert ut av Norge til sammen minst 1 800 000 kroner som han visste at stammet fra omsetning av narkotika. Det dreide seg om 6–7 turer til Sverige i tidsrommet høsten 2001 til september 2002. Ved samtlige

anledninger mottok han pengene fra samme person i Norge. Leveransene skjedde med ett unntak til samme mottaker i Sverige. Under den siste turen ble han stanset av tollerne på Svinesund. Pengebeløpet på 518 900 kroner ble funnet, og han ble pågrepet av politiet.

- (7) Jeg tilføyer at vedkommende som leverte pengene til ham på norsk side, fikk sin sak endelig avgjort ved tingrettens dom i samme sak som A, og ble dømt til straff av fengsel i 4 år og 6 måneder for utbytteheleri for befatning med det samme pengebeløpet som A er domfelt for. Mottakeren av pengeleveransene på svensk side er domfelt i Sverige for grov narkotikaforbrytelse.

- (8) Om As rolle uttaler lagmannsretten:

”Lagmannsretten finner det bevist at A deltok i en organisert forbrytersk virksomhet, og at han allerede ved den første reisen til Sverige høsten 2001 var klar over at han fraktet penger som stammet fra omsetning av narkotika.”

- (9) Tingretten uttaler om det samme:

”For Bs og As vedkommende er det tale om grove helerier av narkotikapenger. Retten finner det tilstrekkelig godtgjort at disse pengene ikke er penger som stammer direkte fra brukere, men at de stammer fra et mellomledd på ganske høyt nivå. Man må da legge til grunn – slik som statsadvokaten har gjort – at det er tale om indirekte befatning med flere kilo heroin, og at de to som nevnt har vært deltagere/medvirkere i organisert kriminalitet. Dette tilsier en streng reaksjon, ikke minst av allmennpreventive grunner.”

- (10) *Forsvareren* har anført at straffen er satt vesentlig for høyt. Dette skyldes primært at de tidligere instansene har foretatt en uholdbar bevisbedømmelse av faktiske omstendigheter som er avgjørende for straffenivået. Arten narkotisk stoff og hvilket ledd i omsetningskjeden man legger til grunn at narkotikaomsetningen stammer fra, er av helt vesentlig betydning ved omregningen fra samlet heleribeløp til kvantum narkotika. Anvendelse av uttrykk som ”mellomledd på ganske høyt nivå” og ”organisert forbrytersk virksomhet” viser at det er et grossistnivå som er lagt til grunn. Men dette vet man ikke med sikkerhet noe om. Uansett er det ikke bevist at A visste at det dreide seg om et slikt nivå, og da må retten bygge på det alternativ som er gunstigst for tiltalte – omsetning på gatenivå med de langt mindre kvanta som dette vil gi. Tiltalen mot A gjaldt grovt utbytteheleri og ikke medvirkning til grov narkotikaforbrytelse.

- (11) Straffen må videre ses i sammenheng med domfellelsen av B, som hadde en mer sentral rolle i den narkotikaomsetningen som utbyttet knyttet seg til. Endelig må A i større grad godskrives at han har forklart seg om et vesentlig høyere samlet pengebeløp enn det som ble beslaglagt ved pågripelsen, og uten at det forelå andre beviser mot ham.

- (12) *Aktor* har anført at straffen ikke er for strengt utmålt. Det er åpenbart at beløpet på 1 800 000 kroner ikke skriver seg fra omsetning på gatenivå. Riktignok har lagmannsretten, i motsetning til tingretten, ikke klart angitt at pengene knytter seg til omsetning av heroin. Men selv om man legger til grunn at det dreier seg om hasjisj, viser omregninger med utgangspunkt i tilgjengelige priser på de ulike nivåer at det dreier seg om et betydelig volum, for hasjisjalternativet godt over 20 kilo. Tiltaltes forklaring om omfanget av pengetransporten har lagmannsretten tatt et tilstrekkelig hensyn til.

- (13) Jeg behandler først forsvarerens anførsel om uriktig bevisbedømmelse under straffutmålingen, jf. særlig straffeloven § 317 tredje ledd siste punktum. Høyesterett har full kompetanse med hensyn til dette spørsmål.
- (14) Ved vurderingen må det tas utgangspunkt i at A er domfelt for forsettlig utbytteheleri. Han var klar over at pengene han fraktet fra Norge til Sverige stammet fra omsetning av narkotika. Det er gjennomført 6–7 pengetransporter til en samlet verdi av minst 1 800 000 kroner. Jeg finner det klart at A har vært på det rene med at pengene han mottok på norsk side var betaling fra det omsetningsleddet som hadde avtale med leverandøren på svensk side. At det her skulle dreie seg om oppgjør fra småselgere på gatenivå i Norge, er så lite sannsynlig at man må kunne se bort fra det. Jeg antar at det er dette lagmannsretten har siktet til ved uttrykket ”organisert forbrytersk virksomhet”. Og tingretten har, som nevnt, bygget på at pengene stammet fra et mellomledd på relativt høyt nivå.
- (15) Jeg kan ikke være enig med forsvareren i at en slik bevisbedømmelse er uforenlig med at A ikke var tiltalt for medvirkning til grov narkotikaforbrytelse, jf. straffeloven § 162 første og annet ledd. Selv om han har gjennomført flere pengetransporter med kunnskap om at det dreide seg om oppgjør for narkotikaomsetning, ville han ikke uten videre kunne dømmes for medvirkning til grov narkotikaforbrytelse.
- (16) Straffeloven § 317 tredje ledd siste punktum gir anvisning på at det skal legges vekt på art og mengde av det stoffet utbyttet knytter seg til. Resultatet av en omregning med utgangspunkt i et gitt pengebeløp vil naturlig nok være en funksjon av begge disse forhold, og det vil ha betydning hvilket nivå omsetningen anses å stamme fra. Dette siste har sammenheng med at prisene vil være langt høyere på gatenivå enn på grossistnivå, og derved gi et mindre kvantum narkotika.
- (17) Det fremgår av det jeg har gjengitt fra tingrettens premisser at det for domfellelsen der ble lagt til grunn at utbyttet stammet fra omsetning av heroin. Både forsvarer og aktor har fremhevet som uheldig at lagmannsretten i premissene vedrørende A ikke har uttalt hvilket narkotisk stoff omsetningen, og dermed utbyttet, refererte seg til. Jeg er enig i at det burde ha fremgått. Men slik jeg ser på saken, får dette ikke avgjørende betydning for straffutmålingen.
- (18) Med utgangspunkt i en tabell over narkotikapriser i Oslo for 2002 gir et beløp på 1,8 millioner kroner ved kjøp av *heroin* i kvanta av henholdsvis 10 gram/100 gram/1 kilo et samlet kvantum fra 1,2 kilo til 4,5 kilo dersom de høyeste – og for tiltalte gunstigste – prisalternativ legges til grunn. En tilsvarende beregning for *hasjisj* med alternativene 100 gram/1 kilo gir kvanta varierende fra 25,7 kilo til 36 kilo. Selv om man legger til grunn det for domfelte gunstigste av disse alternativene, dreier det seg uansett om et utbytte som knytter seg til en betydelig narkotikaomsetning.
- (19) Jeg går så over til spørsmålet om hvilket nivå straffutmålingen i vår sak bør ta utgangspunkt i. Bestemmelsen avløste tidligere § 162 a, som kom inn i straffeloven ved lov 10. juni 1988 nr. 43. I Rt. 1990 side 1016 fremholdt førstvoterende etter å ha gjennomgått forarbeidene:

”Jeg er enig med departementet i at narkotikaheleri kan ses som en utvidet form for medvirkeransvar i forhold til de handlinger som rammes av straffeloven § 162. Særlig ved organisert narkotikavirksomhet med internasjonale forgreninger vil heleren ofte være et nødvendig ledd i gjennomføringen av virksomheten. Det er derfor rimelig at

mengden av det stoff pengebeløpet er vederlag for, blir et vesentlig moment ved straffutmålingen for heleriet, og at straffutmåling for medvirkning til forbrytelse mot straffeloven § 162 for tilsvarende mengde, kan danne rettesnor for straffutmålingen ved heleriet. Ved vurderingen av om heleriet skal anses grovt, er da også "art og mengde av det stoffet utbyttet knytter seg til", ett av de momenter som skal tillegges vekt, jf. straffeloven § 162 a annet ledd."

- (20) De betraktninger som her er gjort gjeldende, får anvendelse også i forhold til straffeloven § 317 første og tredje ledd. Utbytteheleri ved transport av pengebeløp som stammer fra narkotikaomsetning, har visse fellestrekk med kurérvirksomhet som knytter seg til selve omsetningen. Straffenivået bør imidlertid avspeile den noe lavere straffverdighet som normalt vil være forbundet med narkotikaheleri, og derfor i utgangspunktet ligge noe lavere.
- (21) Dersom det ikke hadde foreligget spesielle straffnedsettende omstendigheter i vår sak, antar jeg at fengselsstraffen ville ha blitt satt til i underkant av 4 år. Hvilken straff andre impliserte i det samme sakskompleks har fått ved rettskraftige dommer i underinstansene, kan ikke tillegges vekt, jf. Rt. 2001 side 1408.
- (22) Som jeg tidligere har nevnt, har domfelte forklart seg om en langt mer omfattende pengetransport ut av landet enn det politiet hadde kunnskap om gjennom beslaget av beløpet på 518 900 kroner. Forklaringen ble avgitt på et tidlig tidspunkt under etterforskningen, og har gitt et vesentlig bidrag til avdekkingen av omfanget av narkotikalovbruddene også i forhold til andre impliserte. Selv om han har benektet straffeskyld med henvisning til angivelig manglende kjennskap til at pengene stammet fra omsetning av narkotika, og straffeloven § 59 annet ledd derfor ikke får direkte anvendelse, må det tas hensyn til hans forklaringer ved straffutmålingen. Formålet med bestemmelsen tilsier klart at straffen skal settes ned i et tilfelle som dette, selv om reduksjonen ikke kan bli like stor som om han hadde gitt en uforbeholden tilståelse.
- (23) Etter dette er jeg kommet til at anken forkastes.
- (24) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (25) Dommer **Stang Lund:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (26) Dommar **Utgård:** Det same.
- (27) Dommer **Øie:** Likeså.
- (28) Dommer **Tjomsland:** Likeså.

(29) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.